

**Agenda Item 5.6: Population distribution, sizes and structures
(review of new information)**

**Information on bycatch of harbour porpoises in
Latvian waters 2003/2004**

Submitted by: Secretariat

NOTE:
**IN THE INTERESTS OF ECONOMY, DELEGATES ARE KINDLY REMINDED TO BRING
THEIR OWN COPIES OF THESE DOCUMENTS TO THE MEETING**

Secretariat's Note

On 23 October 2003, fishermen found a dead harbour porpoise in the Gulf of Riga, Latvia, approximately 2 kms from the city of Riga, 2 – 3 km NE of the mouth of the Daugava river in a salmon set net. The porpoise, which weighed 24 kgs, was already dead when it was found. Its skin had a peculiar, rubber-like texture.

A further harbour porpoise was bycaught in the Gulf of Riga, approximately 50 km SW of Liepaja in a bottom-set gillnet for cod, at a depth of 60 m. on 24 January 2004.

The following articles appeared in various Latvian publications since 25 October 2003. A short English summary of each article is provided below.

- **Rigas juras lici ieklidis cukdelfins (Harbour Porpoise Got Into the Gulf of Riga)**

Source: newspaper *Diena*, 25 October 2003

This Article was published after fishermen found a dead harbour porpoise in their nets in the Gulf of Riga, Latvia, approximately 2 kms from the city of Riga in October of last year. The article contains information as to where, when and what was found in the Gulf of Riga, and states that this observation does not mean that population is increasing but that this animal is still rare. The Article goes on to say observations of harbour porpoises are very rare not only in the Gulf of Riga but in the Baltic Sea as a whole. There were only two other bycatches previously recorded in Latvian waters in the past 30 years, one in 1974 (near Liepaja, herring fishery) and another one in 1993 (near Roja, cod fishery). The accidentally caught dead harbour porpoise will be used to make a model for the exhibition of the Natural History Museum of Latvia in Riga. According to the article, the animal's skin had a peculiar, rubber-like texture. The article also contains information on where people should report observed animals (*Latvian Fund for Nature or Institute of Latvian Fisheries*)

- **Rigas juras lici nokerts cukdelfins (Harbour Porpoise Caught in the Gulf of Riga)**

Source: newspaper *Diena*, 25 October 2003

Same information as above.

- **Press release of Natural History Museum of Latvia (27 November 2003)**

Contains information about the model of the animal, tissue samples, when (October) and where (the Gulf of Riga) the animal was found, the animal's biology and about the ASCOBANS exhibition "Harbour porpoises in distress!" which took place in the museum in 2002 and about the aim of the exhibition.

- **Cukdelfinu atlies gipsi (A Plaster Cast of the Harbour Porpoise Will be Made)**

Source: <http://www.diena.lv/prinout.php?id=202817> 29 November 2003

The same information as above – what the museum will do with this animal, about the tissues samples, where the animal was found. And that the model of the animal will be seen in the exhibition "Seas" after some time.

- **Atrastais cukdelfins ir davana zinatnei un apmekletajiem (Harbour Propoise found in the Gulf of Riga is a Gift for Scientists and Visitors)**

Source: <http://www.nra.lv/print.php?id=41312> , 29 November 2003

The main idea of this article is that the Natural History Museum of Latvia will have a model made of the animal. The animal was found in the Mangalsala, Gulf of Riga in

October 2003. Harbour porpoise is the only species of whales living in Baltic Sea, they are rare animals. The article contains information as to why the museum wants to make a model – because it is very hard to make a stuffed animal. After the model will be ready the specialists of the museum will take tissue samples for further investigations. It is very important to get some information about the genetics of these animals to learn more about the populations of animal in Baltic Sea.

- **Gipsi atlej cukdelfina kermenī (The Body of the Harbour Porpoise is Cast in Plaster)**

Source: <http://www.tvnet.lv/communities/animals/index.php?id=2287411>, 8 December 2003

The article stresses the scientific importance of finding an animal that is so rare in Latvia. The population of the animal is decreasing very rapidly, therefore some countries have joined ASCOBANS to protect the animal. Reference is made to the ASCOBANS exhibition “Harbour porpoises in distress!” which was shown in the Natural History Museum of Latvia in 2002. The article also contains information about the biology of the animal, the main threats (human beings - fishing, pollution, very intense motorized shipping and severe winters).

- **Pa cukdelfina pedam (Tracing the Harbour Porpoise)**

Source: newspaper *Latvijas avīze*, 11 December 2003

The author of the article would like to imagine that we could see dolphins in the Daugava river. Of course it is only a fantasy, but not far from the mouth of the Daugava (some 2 km further) the harbour porpoise was found. The article contains information about observations of others whales and what are the main threats for harbour porpoises, about the model and tissues samples.

Pictures: designer Ausma Neretniece (holding tail of animal) and Digna Pilate (head of department of Zoology, Natural History Museum of Latvia). The man in the next picture shows how large these animals were when he was young.

- **Cukdelfīns apdraud tiklu zveju (Harbour Porpoise Endangers Fishing With Nets)**

Source: newspaper *Latvijas avīze*, 12 December 2003

This article is about European legislation and states that it envisages many things which are not acceptable for fishermen. The main concern expressed is that there were not sufficient investigations or surveys as to how these laws will affect the economic and social situation in Baltic. Latvian fishermen are said to be pessimistic.

- **Pie Liepajas kuga tiklos iekluvis delfins (Dolphin Caught in Fishing Nets Near Liepaja)**

Source: <http://www.tvnet.lv/news/latvia/index.php?id=2425800>, 27 January 2004

Info about the animal found near Liepaja. This is the second case recently of a harbour porpoise being found in Latvia's waters and provides very important scientific data. E. Urtans, a fisherman, thinks that the animal was following its prey and that finding this individual here is not connected with global warming.

- **Cukdelfini musu puse ir liels retums (Harbour Porpoise is a Rarity in Our Area)**

Source: <http://www.tvnet.lv/onlinetv/lnt/index.php?id=1430851>, 28 January 2004

The article reports the second catch of a harbour porpoise in Latvian territorial waters within half a year, this individual being bigger than the previous one (weight 40 kg, length – 140 m). The article contains information about where porpoises are found more frequently (Denmark, Poland, Germany) and explains that in Latvia's waters the harbour porpoise is a very rare animal, despite the fact that this is the second case in a very short period of time. Therefore it is very important to investigate the animal to get to know and to be sure whether these animals are the same as in the North Sea, or whether there is a specific population in the Baltic Sea.

Rīgas jūras līcī ieklīdis cūkdelfīns

Šajā gadsimtā tas ir pirmais zināmais gadījums, kad tiek noķerts cūkdelfīns

Reinis Kļavis

Zvejnieku tiklā Rīgas jūras līcī, aptuveni divus kilometrus no Daugavas ziemeļu mola, ceturtdien iekļuvis cūkdelfīns. Mūsu pusē tas ir rets gadījums ne tikai Rīgas jūras līcī, bet arī atklātā Baltijas jūrā. Ieklīdušā delfīna atveidojumu varēs aplūkot Latvijas Dabas muzejā.

«Sākumā domāju, ka tiklā iekļuvis ronis. Taču izrādījās, ka tas ir delfīns, kas tiklā bija iekēries gan aiz mutes, gan aiz astes. Diemžēl jau miris, atpakaļ atlaist nevarēja,» stāsta delfīna izvilcējs firmas *Vecdaugava* zvejnieks Edmunds Leimanis. Retā jūras dzīvnieka iekļūšana tiklā sakrīt ar zvejnieka dēla piedzimšanu, tāpēc tagad E. Leimanis jāklausa kolēģu zobgaliņās, ka stārķa vietā viņam ģimenes papildinājumu atnesis delfīns. Noķertais cūkdelfīns ir aptuveni 24 kilogramus smags un, kā novēroja *Diena*, pēc izskata atšķiras no tiem delfīniem, kādus pierasts redzēt filmās. Tam ir daudz strupāks purns un arī muguras spura nav tik izteikta. Mirušā delfīna āda bija līdzīga gumijveidīgam materiālam.

«Šajā gadsimtā tas ir pirmais zināmais gadījums, kad tiek noķerts cūkdelfīns,» stāsta roņu un delfīnu pētnieks Valdis Pilāts, kurš bija ieradies izpētīt arī šo eksemplāru. 1993. gadā cūkdelfīns iekļuvis mencu tiklos pie Liepājas, bet 1974. gadā — reņģu tiklos pie Rojas. Neviens šāds dzīvnieks līdz šim nav noķerts Rīgas jūras līcī tik tuvu Rīgai. Nejausi tiklos iekļuvušais delfīns tika nogādāts Dabas muzejā, kur tiks izliets viņa veidols, jo izbāšana neesot iespējama.

Cūkdelfīns jeb jūrascūka (*Phocoena phocoena (lat.)*) ir viens no mazākajiem delfīniem. Ķermeņa garums nepārsniedz 2 m, masa vidēji 50 — 60 kg, nepārsniedz 90 kg, turklāt mātīte ir lielāka par tēviņu, informēja V. Pilāts. Baltijas jūrā sastopami 16 sugu delfīni, taču tie, tostarp cūkdelfīni, ir diezgan reti sastopami un līdz Latvijai atklist reti. Biežāk tie konstatēti Polijas piekrastē. V. Pilāts uzsver — noķertais dzīvnieks neaplicina, ka delfīnu skaits Baltijas jūrā būtu palielinājies. Tie joprojām ir aizsargājami. Par atrastajiem beigtajiem delfīniem lūgums ziņot Latvijas Dabas fondam vai Latvijas Zivsaimniecības institūtam. ♦

Noķertais cūkdelfīns ir aptuveni 24 kilogramus smags un, kā novēroja *Diena*, pēc izskata atšķiras no tiem delfīniem, kādus pierasts redzēt filmās. Tam ir daudz strupāks purns un arī muguras spura nav tik izteikta. Mirušā delfīna āda bija līdzīga gumijveidīgam materiālam

Rīgas jūras līci nokerts cukdelfīns

LETA

Sestdiena, 25. oktobris (2003) 19:35

Zvejnieku tikla Rīgas jūras līci, aptuveni divus kilometrus no Daugavas ziemeļu mola, ceturtdien iekļuvis cukdelfīns, šodien ziņo laikraksts «Diena».

Ka informē laikraksts, tas ir reti gadījums ne tikai Rīgas jūras līci, bet arī atklata Baltijas jūrā.

«Sakuma domāju, ka tikla iekļuvīšis ronis. Tacu izradījās, ka tas ir delfīns, kas tikla bija iekeries gan aiz mutē, gan aiz astes. Diemžēl jau miris, atpakaļ atlaist nevarēja,» laikrakstam stāstījis delfīna izvilcejs — firmas «Vecdaugava» zvejnieks Edmunds Leimanis.

Reta jūras dzīvnieka iekļūšana tikla sakrīt ar zvejnieka dela piedzimšanu, tāpēc tagad Leimanim jāklausa koleģu zobgālibas, ka starka vieta viņam gīmenes papildinājumu atnesīs delfīns, raksta «Diena».

Kads ir cukdelfīns?

Cukdelfīns jeb jūras cukka (latīniski — Phocoena phocoena) ir viens no mazākajiem delfīniem. Kermena garums nepārsniedz divus metrus, masa vidēji 50-60 kilogrami, nepārsniedzot 90 kilogramus, turklāt matīte ir lielāka par tevinu.

Nokertais cukdelfīns ir aptuveni 24 kilogramus smags un, ka noverojis laikraksts, pēc izskata atšķiras no tiem delfīniem, kodus pierasts redzēt filmās. Tam ir daudz strupaks purns un arī muguras spura nav tik izteikta. Miruša delfīna āda bija līdzīga gumijveidīgam materiālam.

"Šajā gadsimtā tas ir pirmais zināmais gadījums, kad tiek nokerts cukdelfīns," laikrakstam stāstījis ronu un delfīnu petnieks Valdis Pilāts, kurš bija ieradies izpetīt arī šo eksemplāru. 1993. gada cukdelfīns iekļuvis mencu tīklos pie Liepājas, bet 1974. gada — ronu tīklos pie Rojātas. Neviens šāds

dzīvnieks līdz šim nav nokerts Rīgas jūras līci tik tuvu Rīgai.

Nejauši tīklos iekļuvušais delfīns tika nogādāts Dabas muzejā, kur tiks izliets viņa veidols, jo izbašana neesot iespējama.

Baltijas jūrā sastopami 16 sugu delfīni, tacu tie, tostarp cukdelfīni, ir diezgan reti sastopami un līdz Latvijai atklīst reti. Biežāk tie konstatēti Polijas piekrāste. Pilāts uzsver: nokertais dzīvnieks neaplicina, ka delfīnu skaits Baltijas jūrā butu palielinājies. Tie joprojām ir aizsargājami.

Par atrastajiem delfīniem iedzīvotāji lugti zinot Latvijas Dabas fondam vai Latvijas Zivsaimniecības institūtam.

**This information is from: APOLLO portal
(<http://www.apollo.lv/portal/topics/index.php?id=990263>)**

Cukdelfina formu atlies gipsi

BNS
28. novembris 2003 05:01

Izdrukai Nosūtīt
Zinojums redaktoram
Lasīt komentārus (18)

Latvijas Dabas muzeja piektdien atlies gipsi Rigas juras līci zvejnieku tiklos boja gajušu cukdelfina formu, bet pēc tam mirušo dzīvnieku izmantos petījumiem, informēja muzeja preses sekretārs Kaspars Milaševičs.

Reti sastopamais mazākais valveidīgo kartas dzīvnieks gajis boja un Dabas muzeja nogādāts oktobra beigās. Iepriekš pēdējo reizi Latvijas piekrastē tikla šis sugas delfins atrasts 1974.gada Rojas piekrastē.

Ta ka dzīvnieka izbašana nebija iespējama, nolemts atliet tā veidolu gipsi un izgatavot mūlažu, ko izstādītu nesen izveidotajā muzeja ekspozīcijā "Jūra".

Pēc formas atliešanas dzīvnieka audu paraugus nosūtīs uz Juras izpētes centru Polijā. Atliešanas un audu paraugu nemšanas procesā, kurš ilgs vairākas stundas, piedalīsies muzeja zoologijas nodaļas vadītāja Digna Pilāte, maksliniece Ausma Neretniece un Gaujas Nacionālā parka zoologs, ronu un delfīnu pētnieks Valdis Pilāts.

Audu paraugus petīs, lai iegūtu informāciju par šo dzīvnieku ģenētiku, kā arī zinās par piesārņojumu Baltijas jūrā. Pēc ģenētiskās izpētes bus iespējams vairāk uzzināt par cukdelfīnu izplatību Baltijas jūrā.

Pilāte skaidroja, ka šī dzīvnieka atrašana Latvijas piekrastē ir liels retums. "Katrs tāds liels atradums ir atklājums pasaules vērtē," sacīja Pilāte. Viena norādīja, ka nav pat precīzi zināms, cik cukdelfīnu dzīvo Baltijas jūrā.

Dabas muzeja nogādātā cukdelfīna matīte bijusi aptuveni 1,20 metru gara, bet parastais šo dzīvnieku garums ir līdz 1,50 metriem.

Pilāte pastāstīja, ka pasaule sastopamas sešas cukdelfīnu pasugas. Šie dzīvnieki galvenokārt uzturas pie Indonēzijas, Dienvidamerikas dienvidu daļas, Klusajā okeāna ziemeļu puslode, Baltijas un Ziemeļu jūrā. Cukdelfīnu eksistenci apdraud piesārņojums un zvejas tīkli.

Par beigtajiem cukdelfīniem ikvienu to atradeju aicina zinot Latvijas Dabas fondam vai Latvijas Zivsaimniecības institūtam.

**This information is from: DELFI portal
(<http://www.delfi.lv/archive/index.php?id=6896098>)**

LATVIJAS DABAS MUZEJS

K. Barona 4, Rīga, LV-1712

Informācija medijiem
2003. gada 27. novembrī

Dabas muzeja notiks Rīgas jūras līcī iekliduša cukdelfīna formas atliešana gipsi

Piektdien, 28. novembrī Latvijas Dabas muzeja notiks Rīgas jūras līcī tiklos iekluvuša cukdelfīna formas atliešana gipsi. Pēc veidola atliešanas tiks nemti 100 dzīvnieka audu paraugi zinātniskai izpētei. Audu paraugi tiks nosūtīti uz Jūras izpētes centru Polijā. Atliešanas un audu paraugu nemšanas procesa, kurš sāksies plkst. 12.00 un ilgs līdz pēcpusdienai, piedalīsies muzeja zoologijas nodaļas vadītāja Digna Pilatē, māksliniece Ausma Neretniece un Gaujas nacionālā parka zoologs, ronū un delfīnu pētnieks Valdis Pilāts.

Ka jau tika zināts iepriekš, oktobra beigās uz Latvijas Dabas muzeju nogādāts cukdelfīns, kurš bija iekļuvis zvejnieku tiklos Rīgas jūras līcī. Ta kā dzīvnieka izbašana nav iespējama, nolēmts atliet ta veidolu gipsi un nākotnē izgatavot mūlažu. Mūlažu paredzēts eksponēt nesen izveidotajā muzeja pamatekspozīcijā "Jūra".

Iegūtie audu paraugi tiks pētīti, lai iegūtu informāciju par šo dzīvnieku ģenētiku, kā arī informāciju par piesārņojumu Baltijas jūrā. Ģenētiskās izpētes rezultāti būs iespējams noteikt cukdelfīnu populācijas Baltijas jūrā.

Cukdelfīns ir visbiežāk sastopama valveidīgo suga Ziemeļu jūrā un vienīgā vietejā suga, kas apdzīvo Baltijas jūru. Cukdelfīni Baltijas jūrā nav bieži sastopami un līdz Latvijai atklāti reti. To skaits pēc patēriņiem datētiem varētu būt no 100 līdz 1000 eksemplāriem. Tāpēc par atrastajiem beigtajiem delfīniem ikviens tiek lūgts zināt Latvijas Dabas fondam vai Latvijas Zivsaimniecības institūtam.

Pagājušā gada pavasarī muzeja bija apskatāma Vācijas Jūras zīdītāju aizsardzības biedrības (Hamburga) un Vācijas Jūras muzeja (Štralzunde) veidota celjošā izstāde "Cukdelfīni briesmas!". Tas galvenais mērķis bija pievērst uzmanību jautājumiem, kas saistīti ar cukdelfīnu eksistenci Baltijas un Ziemeļu jūras, šos dzīvniekus skarošajiem draudiem un iespējam tos mazināt.

Sīkaka informācija:

Kaspars Milaševičs

Izstāžu un informācijas nodaļas vadītājs, tel. 9110991, 7356025

(tehnisku iemeslu dēļ augstāk norādītais fiksētais tālrunu līnijas numurs 7356025 bus pieejams tikai no 28. novembra)

Sestdiena,
29. novembris

Diena

Burtu lielums: AAA

Cūkdelfīnu atlies ģipsī

Piektdien Latvijas Dabas muzejā notiks Rīgas līcī tīklos iekļuvušā cūkdelfīna formas atliešana ģipsī, vēsta LETA. Pēc veidola atliešanas tiks ņemti 100 dzīvnieka audu paraugi zinātniskai izpētei. Tos nosūtīs uz Jūras izpētes centru Polijā. Cūkdelfīns bija iekļuvis zvejnieku tīklos Rīgas līcī oktobra beigās. Dzīvnieka izbāšana nav iespējama, tāpēc nolemts atliet tā veidolu ģipsī un nākotnē izgatavot mulāžu. To paredzēts eksponēt nesen izveidotajā muzeja pamatekspozīcijā Jūra.

Publicēšanas datums: Piektdiena, 2003. gada 28. novembris.

Rubrika: (5. lpp.)

Lai izdrukātu, spiediet šeit vai Internet pārlūkprogrammā izvēlieties **File > Print**

Neatkarīgā

KITA AVIŽE

Laura Plikša
2003-11-29

Atrastais cūkdelfīns ir dāvana zinātnei un apmeklētājiem

Latvijas Dabas muzejā vakar Rīgas jūras līcī atrasto cūkdelfīnu atlēja ģipsī, lai nākotnē no tā izgatavotu mulāžu.

Latvijas Dabas muzejā vakar Rīgas jūras līcī atrasto cūkdelfīnu atlēja ģipsī, lai nākotnē no tā izgatavotu mulāžu.

Cūkdelfīni ir vienīgā vaļveidīgo suga, kas dzīvo Baltijas jūrā un ir reti sastopami. Oktobrī Mangaļsalā Rīgas līcī tīklos atrada vienu šīs sugas pārstāvi. Zoologi šo atradumu sauc par īstu debesu dāvanu zinātnei.

"Lēš, ka Baltijas jūrā ir no 10 līdz 1000 cūkdelfīnu, un zinātniekiem katrs šāds dzīvnieks ir zelta vērtē," stāsta muzeja Zooloģijas nodaļas vadītāja Digna Pilāte.

Jūras zīdītāju specifiskās ādas un biezā tauku slāņa dēļ tos ir sarežģīti izbāzt un uzglabāt. Šā iemesla dēļ no cūkdelfīna, kas bija atklājis līdz Baltijas jūras Rīgas līcim, Dabas muzeja speciālisti veidos atlējumu ģipsī. Līdz šim muzejā šādi atlējumi nav veidoti, tāpēc to var saukt arī par eksperimentu.

Pēc tam, kad atlējums ģipsī būs izgatavots, dzīvnieku mērīs, svērs un griezīs, lai iegūtu 100 tā audu paraugus, ko nosūtīt uz Jūras izpētes centru Polijā analīzei un zinātniskai izpētei. Ģenētiski izpētot, būs iespējams noteikt cūkdelfīnu populācijas Baltijas jūrā.

Gipsi atlej cukdelfina kermeni

Aina Ušca, Bauskas dzīve
08. decembris (2003)
13:12

Zvejas tiklos Baltijas juras līcī neseno tika atrasts beigts cukdelfīns. Tas izraisīja zoologu pastiprinātu interesi, jo šie valū sugas udens dzīvnieki ir diezgan reti sastopami.

Cukdelfīnu populācija Baltijas jūrā strauji samazinās, tāpēc vairākas Ziemeļvalstīs ir nosleģušas vienošanās, kas paredz mazo valū aizsardzību Baltijas jūrā un Ziemeļjūrā. Ir izstrādāts arī plans cukdelfīnu populācijas atjaunošanai. Pētījumi, kas veikti 1996. gadā, liecina, ka cukdelfīnu skaits Baltijas jūrā nepārsniedz 600. Šo faktu žurnālā "Vides Vestis" min zoologs Valdis Pilāts.

Jūrā atrasta cukdelfīna atliekas tika nogadatas Latvijas Dabas muzejā, lai izgatavotu udens iemitnieka atlejumus gipsi, ko paredzēts eksponēt. Pagājušā gada muzejā bija organizēta tematiska izstāde "Cukdelfīni". Mazie vaļi ir iekļauti Pasaulē Sarkanajā grāmātā, retu un apdraudētu sugu reģistrā.

Pagājušā gadsimta sākumā aprakstos par Latvijas dabu ir minēta "cuka – zivs" jeb jūras cuka. Tai nav nekādas saistības ar mazajiem kustoņiem, ko medz tūret majās. Cukdelfīns ir līdzīgs gan nelielam vaļim, gan delfīnam. Zoologi tos uzskata par augsti organizētiem udens iemitniekiem. Visvairāk cukdelfīnus apdraud cilvēki. To mēģināja Baltijas jūrā bija atļauta līdz pat pagājušā gadsimta vidum. Bieži vien mazie vaļi aiziet bojā, iepinoties zvejas tīklos. Izmiršanu ietekmē arī bargas ziemas un piesārņojums. Baltijas jūrā ir ļoti intensīva motorizēta udenstransporta satiksme, kas atstāj nelabvēlīgu iespaidu uz vidi.

Ilgu laiku tika uzskatīts, ka cukdelfīns pēdējo reizi Latvijā novērots 1974. gadā, taču ir zināms, ka netālu no Liepājas arī deviņdesmito gadu vidū atrasts nedzīvs mazo valū sugas īpatnis.

This information is from: TVNET portal

(<http://www.tvnet.lv/communities/animals/index.php?id=2287411>)

Pa cūkdelfina pēdām

Mārtiņš Galenieks

Vieni no gudrākajiem un mīklainākajiem planētas dzīvniekiem — delfīni, vismaz to radinieki cūkdelfīni — Latvijā piekrastē iekļūst biežāk, nekā mēs patiesībā domājam.

Iedomājieties — stāvat Rīgā uz Vanšu tilta un vērojāt, kā prefi prezidentes pilij Daugavas ūdenī lēk delfīni. Tā, protams, ir fantāzijas uzburta aina, taču neapstrīdams ir fakts, ka tikai dažus kilometrus tālāk teju pašā Daugavas grīvā šoruden zvejnieku tīklos noslīka cūkdelfīns. IZRĀDĀS, ka pirms vairākiem desmitiem gadu mūsu kāpas no jūras puses apskatījuši arī milzīgi valji.

Daugavas grīvā atrastais cūkdelfīns, kurš tagad atliets ģipsī Dabas muzejā, pēdējos trīsdesmit gados ir tikai otrais vai trešais šīs sugas dzīvnieks, kas konstatēts Latvijas piekrastē. Roņu un delfīnu pētnieks Valdis Pilāts gan nenoliedz, ka iespējams, šie dzīvnieki mūsu ūdeņos iekļūst arī biežāk. Diemžēl par viņu vīzīti lielākoties uzzinām tikai tad, ja viesis ir aizgājis bojā.

Atskatoties ne pārāk senā pagātnē, atklājas, ka mūs palaiķam apciemojušas vēl eksotiskākas būtnes. 1976. gadā pie Kauguriem krastā izskaloja jaunu, vairāk nekā desmit metrus garu finvali. 1982. gadā Rīgas līcī pie Saulkrastiem paplūncājās un aizpeldēja projām krāsas dēļ jau pa gabalu pazīstamais baltvalis. Vēl no 16. gs. saglabājušās ziņas par to, ka mūsu piekrasti apmeklēja kuprvalis. Pieaudzis šis dzīvnieks sasniedz 12 — 14 metru garumu, sver 25 — 30 tonnas.

Atšķirībā no šiem milzeņiem, kas iemaldījušies pie mums pārpratumā dēļ, nelielais, strupdegunainais cūkdelfīns kā izmirusi suga atrodama Latvijas faunas sarakstā. Vēl 20. gs. sākumā cūkdelfīni redzēti iepeldam pat Daugavā.

— Protams, nebija jau viņi tik pastāvīgi mūsu faunas iemītnieki kā lapsas vai citi meža zvēri, — teic V. Pilāts. — Kad jūra aizsala, pazuda arī delfīni, ta-

Intara Atstūpena un Valdis Pilāts foto

"Te ir ko celt! Veseli 25 kg," nākas atzīt māksliniecei Ausmai Neretniecei (no kreisās) un Latvijas Dabas muzeja zooloģijas nodaļas vadītājai Dignai Pilātei.

Bijušais zvejnieks Jānis Dorfs rāda, cik lieli bijuši delfīni, kurus pirms piecdesmit gadiem viņš redzējis Irbes šaurumā.

ču sastopami tie bija samērā regulāri.

Viesojoties pie Mangajsalas zvejnieku kooperatīva "Vecdaugava" viēriem, kuru tīklā tika sagūstīts delfīns, viņi atklāj, ka iesākumā pašiem bijis grūti noticēt tik savādam lomam. Par delfīniem šajos ūdeņos neesot dzirdējuši pat visvecāko zvejnieku nostātos. Nesen pensijā aizgājušais Jānis Dorfs atceras, ka 1956. vai 1957. gadā Irbes šaurumā pie Kolkas redzējis veselu pulciņu, kādus piecus vai sešus delfīnus, lēkājam ūdenī. — Janka, nāc, skaties, sauca kapteinis. Es izeju, skatos un nesaprotu, ko viņš man rāda, es taču roņus līcī vai cik esmu redzējis, bet nē — tie bija delfīni, kas tur peldēja dažus desmitus metru attālumā, — jaunības atmiņās gremdējas sirmais vīrs.

Cūkdelfīnu skaits Baltijas jūrā strauji samazinājās pēc Otrā pasaules kara, stāsta V. Pilāts. Bija pāris bargu ziemeļu, kurās aizsala gandrīz visa Baltijas jūra, kļuva intensīvāka arī zvejošana

un palielinājās jūras piesārņojums, un šie arī uzskatāmi par galvenajiem delfīnu populācijas iznīkšanas cēloņiem. Bojāja zvejas tīklos ir galvenais cūkdelfīnu nāves iemesls.

Pētnieki lēš, ka Baltijas jūrā, lielākoties tās rietumu un dienvidu daļā, varētu būt ap 600 cūkdelfīnu. Taču šie aprēķini var būt arī neprecīzi. Ik gadu vienu vai divus cūkdelfīnus atrod zvejnieku tīklos pie Polijas krastiem. Arī Somijā pagājušajā vasarā redzēti pieci vai septiņi. — Tas ir vēl tālāk uz ziemeļiem. Iespējams, ka cilvēki kaut ko ir sajaukuši, bet kāds gan brīnums arī, ja tā ir patiesība. Attīstītājās zemēs cilvēki vairāk brauc ar jahtām, tāpēc arī vairāk pamanā, — prāto zoologs.

Tākmēr bojāgājušā cūkdelfīna kopija jau pēc dažiem mēnešiem būs aplūkojama Dabas muzejā, bet tā audu paraugus paredzēts nosūtīt izpētei uz Poliju. Zvejnieku atrastais cūkdelfīns ļauj pamatoti cerēt, ka mūs atkal kādu dienu varētu apciemot delfīns.

Cūkdelfīns apdraud tiklu zveju

Zvejniecība

Iveta Tomsoņa

Eiropas Padome sagatavojsi regulas jeb likuma projektu, kas paredz desmitkārtīgi samazināt Baltijas jūrā izvietojamo tiklu garumu, turklāt tos vajadzēs aprīkot ar speciālām un dārgām cūkdelfīnu aizbaidīšanas ierīcēm. Latvija gatavojas šo likuma projektu apstrīdēt.

Eiropas Padomes (EP) regulas projekts paredz, sākot no nākamā gada 1. jūlija, samazināt tā saukto dreifējošo tiklu garumu Baltijas jūrā no 21 līdz 2,5 kilometriem, bet no 2007. gada 1. janvāra pilnībā pārtraukt to lietošanu. Turklāt regulas projekts paredz pilnībā aizliegt dažu zvejas rīku — gruntstiklu, liekaču tiklu un dreifējošo tiklu — lietošanu, ja tie nav aprīkoti ar akustiskajām aizbaidīšanas ierīcēm, zvejojot pie Zviedrijas krastiem un vēl vairākās Starptautiskās jūras pētniecības padomes noteiktajās zvejas zonās, tajā skaitā arī pie Latvijas krastiem. Jāpiebilst, ka pieminētās aizbaidīšanas ierīces nepieciešamas, lai no tuvošanās tīkliem atbaidītu delfīnus. Papildus tam plānots, ka regulas izpildi novēros neatkarīgi inspektori.

Valsts zivsaimniecības pārvaldes priekšnieks **Normunds Riekstiņš** vakar zivsaimnieku konsultatīvās padomes sēdē norādīja, ka Latvija kopumā atbalsta mērķi pasargāt tā sauktos mazos vaļveidīgos, konkrē-

ti — cūkdelfīnus, no zvejas rīkiem, taču neatbalsta regulas ieviešanu, pirms veikta izpēte, kā šie EP plāni ietekmēs Baltijas valstu ekonomisko un sociālo vidi. Šo viedokli Latvija pārmatos ar faktu, ka Baltijas jūrā delfīni parādās ārkārtīgi reti un mūsu zvejnieku tīklos tie iekļūst labi ja reizi desmit gados.

— *Šīs regulas iniciatori ir vairāku dabas aizsardzības organizāciju pārstāvji, kas stāv tālu no zvejnieku dzīves. Šī regula ietekmēs pirmkārt lašu zveju, bet šī zivju suga dod ienākumus tiem, kas zvejo aiz piekrastes joslas un ir ļoti būtiski ienākumu avots tieši piekrastes zvejniekiem*, — saka N. Riekstiņš. Pret regulas ieviešanu iebildusi Somija, jo lašu tīklu zveja pie Ālandu salām tieši apdraud piekrastes zvejnieku izdzīvošanu. Iebildumi ir arī Dānijai, taču Zviedrija regulas ieviešanu atbalsta.

N. Riekstiņš skaidro, ka regulas sagatavošana notikusi rudenī. Tieši šajā laikā Vecdaugavas zvejnieku tīklos arī nonāca beigts cūkdelfīns. Šo faktu lieliski izmantoja dabas aizsardzības organizācijas, kuras jau ilgāku laiku cīnās pret zvejošanu ar tīkliem.

— *Briselē viens delfīns ir svarīgāks par tūkstoti zvejnieku ģimeņiem, kam iztiku dod tiklu zveja. Briseles birokrāti neredz tālāk par savām papīru čupām. Es redzu, ka mistiska vaļveidīgo aizsardzība ir iemesls, lai nepamatoti aizliegtu zveju ar tīkliem vispār. Jau šobrīd tīklu garums ir samazināts no 21 līdz 15 kilometriem, kā rezultātā la-*

šu zveja aiz piekrastes joslas kļuvusi ekonomiski neizdevīga, — sašutis Latvijas Zivsaimnieku asociācijas vadītājs **Inārijs Voīts**. Viņš piebilst, ka nākamie cietēji būs mencu zvejnieki, jo 70% no šīs zivju sugas nozvejai atļautā daudzuma Baltijas jūrā nozvejo tieši ar tīkliem. Turklāt mencas ir pamata ienākuma avots atklātās jūras zvejniekiem un mencu realizācija dod pusi no Latvijas kopējiem zvejnieku ienākumiem.

Neloģiska esot prasība aprīkot tīklus ar akustiskajām skaņas ierīcēm. Viena šāda ierīce maksā vidēji ap 100 eiro jeb 60 latiem. Turklāt tās jāuzstāda visa tīkla garumā ik pēc 200 metriem. Tātad divu kilometru garam tīklam būtu nepieciešamas 10 šādas ierīces. Turklāt ierīces tiek darbinātas ar īpašām baterijām, kuras jāmaina reizi divās nedēļās. Zvejnieki zina, ka akustisko ierīču pārraidītie skaņas signāli aizbaidītu ne tikai cūkdelfīnus, ja nu kāds rets eksemplārs vispār tā tuvumā parādās, bet arī lašus.

— *Kāda jēga tad vispār ir tīklu zvejai, tad tā būs bezjēdzīga tīklu skalīnāšana jūrā, bez ekonomiska seguma*, — protestē I. Voits. Turklāt Baltijas jūrā lašus jau tā esot grūti nozvejot.

— *Ja šāda regula tiks ieviesta, piekrastes zvejnieki prasīs kompensācijas*, — tāda ir Latvijas Zvejnieku federācijas vadītāja **Ēvalda Urtāna** nostāja. Viņš pēc 800 piekrastes zvejnieku aptaujas secinājis, ka laši piekrastniekiem ir ekonomiski izdevīgākā zivju suga.

— *Ja nu Briselē šī regula uz papīra ir uzlikta, tad tā tiks arī īstenota*, — pesimistisks ir Valsts zivsaimniecības pētniecības institūta direktors **Māris Vitiņš**. Turklāt "zaļajiem" jau ir izdevies aizliegt tīklu zveju okeānā. Pārskatot ienākumus, kādus pēdējo gadu laikā dod lašu zveja, tātad — zaudējumus, kas varētu rasties pēc tīklu zvejas aizlieguma, M. Vitiņš konstatē, ka tie būtu nepilni četri miljoni latu gadā, kas tiktu atņemti pamatā piekrastes zvejniekiem. Tieši šādu summu tad arī vajadzētu prasīt kompensācijām no ES. Papildus tam bezjēdzīgi kļūtu arī lašu populācijas atjaunošanas centieni Latvijas zivju audzētavās. ES jau ir uzteikusi mūsu valsti par šo darbu, taču Starptautiskā jūras zvejniecības komisija norāda — maksļīgi atražotie laši ir jāzvejo, lai tie nesajaucotos ar dabīgajiem lašiem. Kā tad lai tos nozvejo, ja jāsamazina tīklu garums, turklāt tie jāapgādā ar aizbaidīšanas ierīcēm?

Lielus protestus zvejniekiem un arī Valsts zivsaimniecības pārvaldei rada ierosinājums, lai zvejā piedalītos ES inspektori, kam būtu jālūko, vai netiek nozvejots kāds cūkdelfīns.

— *Šādu inspektoru algas ir ap 2000 eiro mēnesī. Kas tās maksās? Kur tādus inspektorus lai ņem? — neizpratnē ir N. Riekstiņš. Viņš ir stingri apņēmis aizsargāt Latvijas zvejniekus no divānu ES regulu prasībām un viņam palīgos sola iet arī zvejnieku organizācijas. Regulas apspriešana gaidāma nākamā gada sākumā.* [L]

Pie Liepajas kuga tiklos iekluvis delfins

LETA
27. janvaris (2004)
14:40

Mirušais, tiklos atrastais cukdelfins
liepajniekiem.lv

Šajās dienās Liepaja dislocēta zvejas kuga "Zemīte" tiklos Baltijas jūrā, Latvijas zonas atklātā jūras daļā, iekluvis delfīns, informēja Zivsaimniecības pētniecības institūta pētnieks Evalds Urtans. Delfīns tiklos iekluvis mencu tiklu zvejas laikā, diemžēl gājis bojā. Pēc Urtana sacīta, patlaban tas atrodas Liepajas ostā uz zvejas kuga "Zemīte" klāja.

Rit delfīnu paredzēts transportēt uz Rīgu kā eksponātu, lai veiktu tā izpēti.

Urtans sacīja, ka šis jau ir otrais gadījums, kad Baltijas jūras Latvijas zonas daļā šajā gadsimta atrasts delfīns. Pagājušā gada rudenī pirmo reizi Rīgas jūras līcī cukdelfīns bija iekluvis zvejas murdā. Līdz šim ir dzirdēti vairāki desmiti gadījumu par delfīniem pie Polijas un Vācijas krastiem.

Urtans delfīnu parādīšanos jūrā nesaista ar globālo sasilšanu. Delfīnu migrācija vairāk saistīta ar barības meklējumiem. "No zinātniska viedokļa fakts par delfīnu esamību Baltijas jūrā ir ļoti nozīmīgs," piebilda pētnieks.

Jau zināts, ka pagājušā gada oktobrī zvejnieku murdā Rīgas jūras līcī, aptuveni divus kilometrus no Daugavas ziemeļu mola, iekluvis cukdelfīns. 1993. gada cukdelfīns iekluvis mencu tiklu pie Liepajas, bet 1974. gada - rengu tiklu pie Rojas. Neviens šāds dzīvnieks līdz šim nav nokerts Rīgas jūras līcī tik tuvu Rīgai.

Pern nejauši tiklos iekluvušais delfīns tika nogādāts Dabas muzejā, kur izliets viņa veidols, jo izbašana neesot iespējama.

This information is from: TVNET portal
(<http://www.tvnet.lv/news/latvia/index.php?id=2425800>)

Cukdelfini musu puse ir liels retums

Dana Albrehta, LNT Zinas
28. janvaris (2004)
00:20

Nepilna pusgada laika Latvijas teritorialajos udenos Baltijas jura noker jau otro cukde lfinu. Tas bija iekluvis Liepajas zvejnieka zvejas tiklos, bet diemžel gajis boja. Šis atradums zinatnei ir ļoti vertīgs, apgalvo speciālisti, jo cukdelfini musu puse ir liels retums. Cukdelfins nogadats Dabas muzeja izpētei.

Cukdelfini galvenokārt sastopami pie Vācijas, Dānijas un Polijas krastiem. Zinas par delfinu parādīšanos Latvijas tuvumā saņemam reizi 10 gados, taču šis ir jau otrais gadījums neilga laika posmā. Tomēr eksperti delfinu parādīšanos nesaista ar globālo sasīlšanu.

video

Video

Ervalds Urtans, eksperts: „Domāju, ka šis dzīvnieks ir kaut kādu straumes tecejumā vai kaut kādu zivju baru gadījuma migrējis līdzi, barojies. Latvijas udenos ir ļoti reti.”

Report.: Pērn rudenī atrasta cukdelfina veidols tika atliets gipsi, jo to izbāzt nebija iespējams. Šo dzīvnieku pagaidām iesaldēs un nems audu paraugus ģenētiskajam un biokīmiskajam analīzēm. Tas nosūtīs zinātniekiem Jūras pētniecības institūta Polijā.

Valdis Pilāts, ronu un delfinu pētnieks: „Šie delfini būtu jāpēta, lai parliedzinātos, vai šie cukdelfini ir tieši tādi paši, kas dzīvo te tuvākajos kaimiņos Ziemeļjūrā. Vārietu domāt, ka viņi no Ziemeļjūras tā vienkārši iepeld un izpeld, vai tomēr tā ir kāda Baltijas jūrai specifiska populācija.”

Report.: Dabas muzeja speciālisti jau noskaidrojuši, ka šis cukdelfins ir lielāks par rudenī atrasto sugasbrāli. Tas ir 40 kilogramu smags un 140 centimetrus garš pieaudzis savas sugas pārstāvis. Iespējams, arī no šā delfina izgatavos muzeja eksponātu.

**This information is from: TVNET portal
(<http://www.tvnet.lv/onlinelv/lnt/index.php?id=2430851>)**